

BALIKESİR'Lİ ZATI'NİN ŞİİRLERİNDE GEÇEN ATASÖZÜ VE HALK DEYİMLERİ

- I -

Coşkun AK*
Mehmet AKKAYA**

ÖZET

Halk deyim ve atasözleri edebiyatımızda çok önemli bir yere sahiptir. Bu sözler, halk ve divan şiirinde farklı şekilde kullanılıp, değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada konunun divan şiiri açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Divan şiirinin en çok şiir yazar şairlerinden Balıkesir'li Zati'nin Divanında geçen atasözleri ve deyimler üzerinde durulmuştur.

SUMMARY

The Proverbs and Idioms in The Poems of Zâtî From Balıkesir

The popular idioms and proverbs have very important situation in Turkish Literature. These oral traditional specieses have been used in different ways at classic - "dîvân" - poetry and folk Literature. The idioms and proverbs had been appraised in the classic Ottoman poetry. The poet Zâtî from Balıkesir who had written poems, had used the idioms and proverbs in his didactic lines.

In this article, the traditional expression elements in his poems had been showed with ewamples.

Halk deyim ve Atasözlerinin edebiyatımızdaki yeri ve önemi açıktır. Genelde şimdiye kadar yapılan çalışmalarda halk şiirinde geçtikleri şekilde ele alınıp, incelenen atasözleri ve halk deyimlerinin divan şairleri tarafından nasıl ve ne şekilde kullanıldıkları konusunda esaslı bir çalışma yapılmamıştır. Bu çalışmada, bu konuya biraz olsun değinmek, ileride yapılabilecek daha geniş boyutlu araştırmalara yardımcı olabilmek amacıyla Divan şiirinin en çok şiir yazar şairlerinden Balıkesir'li Zati'nin Divan'ında geçen Atasözleri ve deyimler üzerinde durulmuştur.

Konuya geçmeden önce Balıkesir'li Zati'nin hayatı ve şairliği üzerinde kısaca durmanın yararlı olacağını sanıyoruz.

* Doç. Dr. ; U.Ü. Necatibey Eğt. Fak. Türk Dili ve Ed. Eğt. Öğr. Üyesi

** Arş. Gör. ; U.Ü. Necatibey Eğt. Böl. Türk Dili ve Ed. Eğt. Böl.

Bahkesir'li Zati 876-1471/953-1546 tarihleri arasında yaşamıştır. Sehi ve Latifi tezkirelerinde asıl adının Bahşi olduğu yazılıdır. Âşık Çelebi "Satılmış iken halk Satı derdi, şiir yazınca Zati oldu" diye yazar. Yine kendisinden "mevlidim sene sitte ve seb'in ve semâne miedir, adım İvaz'dır" dediğini işittiğini yazar. (İvaz, aynı zamanda ebce hesabına göre Zati'nin doğum tarihini verir). Bahkesirli olduğu bilinen Zati, bir ara çizmecilik te yapmıştır.

II. Beyazıt zamanında İstanbul'a gelen Zati burada medrese tahsili görmüş, nahiv ve remil okumuştur (Latifi Tez.), Farsça'yı iyi bilen şair (Aşık Çelebi Tez.) muntazam tahsil görmemiştir. Kadılık için müracaat etmiş, ancak kulağının ağır işitmesi sebebiyle devlet memuriyeti verilmemiştir. Bu arada beylere, paşalara, padişaha kasideler sunmuş; I. Selim tarafından kendisine Bahkesir'de 2 köy ihsan edilmiştir.

Zati, ihtiyarlığında geçimini sağlamak için Beyazıt Cami'i avlusunda açtığı dükkanda remilcilik ve muskacılık etmiş, son zamanlarında para karşılığı şiirler yazmaya başlamıştır. Evi Fatih'te bulunan Zati, hayatının son aylarında dükkanını da bu semte taşımıştır. 3-4 ay sonra 953/1546-47'de ölen ve cenaze parası bile bulunmayan Zati-Aşık Çelebi ve bazı şairlerin yardımıyla Edirnekapı'ya gömülmüştür.

Asrın geniş, tesirli ve yetiştirici üstadları arasında Bahkesir'li Zati'nin mühim bir yeri vardır. Bakî gibi büyük bir şair üzerinde de etkili olmuş, genç şairlerin ve şiir heveslilerinin arayıp sorduğu, kendisinden ilham aldıkları bir sanatçı olmuş, falcılıkla ün sağladığı dükkanı adeta bir akademik muhit haline gelmiştir. Gelen şairlere şiir sanatında birtakım bilgiler aktardığı gibi, kendisi de onların şiirlerinden yararlanmıştı.

Zati'nin en büyük eseri divanıdır. Ayrıca Ahmed ve Mahmud, Ferruhnâme, Fâl-i Kuran, Mecmâü'l-Letâif ve Şem ü Pervâne adında beş manzumesi vardır. (Sehi, 107, Latifi 156, A. Çelebi ve Kınalızade (z-) harfi, Sic. Os. II, 141, Osm. Müell. II. 176).

Birçok şair tarafından tanzir edilen gazelinin bir beyti ile bir na'tini aşağıya alıyoruz:

Ayağı yer mi basar zülfüne berdâr olanun
Zevk u şevk ile verir cân u seri döne döne (Osm. Müell. 437. c. II)

* * *

Kâmetin ey büstân-ılâ-mekân pîrâyesi
Nurdan bir servdür düşmen zencîre sâyesi
Yûsufu gerçi görenler ellerini keddiler
Gün yüzün gördü senün şakkoldu ayın âyesi
Evvel ü âhir nazîrün yok senün zâtündürür
Hatm-i cümle enbiyâ kevn ü mekânun vâyesi
Âhret bâzârında vardukda eyler fâide
Nakd-i aşkundur anun kim serverâ sermâyesi
Bâğ-ı cennetde ümîdüm bu dürür kim Zâtiyi
Cürnle mü'minlerle ol serv idine hem-sâyesi

Zati, Divan şairleri içinde en çok şiiri bulunan şair olarak, görülmektedir. Bir-birine benzeyen şiirleri yanında gerçekten güzel olanları da vardır. Bu şiirler yaşadığı asırda Zati'ye "üstad" dedirtecek bir etki uyandırmıştır. Bilgi, hayal ve nükte

unsurlarıyla süslenmiş şiirlerinde dikkati çeken önemli noktalardan biri de edebiyatta darb-ı mesel veya sanat ifadesi olarak, irsal-i mesel diye adlandırılan Atasözü, deyim ve halk tabirlerini çok kullanmış olmasıdır. Diğer divan şairleriyle mukayese edildiğinde bu eğilimi ona haklı bir üstünlük kazandırmıştır.

III cilt halinde basılan divanını tedkik ettiğimizde tekrarlar dışında 300 civarında beyitte atasözü ve deyimle tesadüf edilmiştir.

Konularına göre tasnif yapılarak, ortaya konan bu incelemenin birinci bölümünde malzeme, I. GURBET ve HASRETLİK, II. VUSLAT ve III. DİDAKTİK unsurlar anabашlıkları altında toplanmıştır.

Atasözleri, deyimler ve konuyla ilgili örnek beyitler arasında bütünlük sağlanması için önce sözün aslı tırnak içinde verilmiş, gerekli yerlerde açıklama yapıp, sözün geçtiği örnek beyit verilerek tamamlayıcı açıklama yapma yoluna gidilmiştir.

I. GURBET VE HASRETLİK

Halk edebiyatında sık sık karşılaştığımız "gurbet" ifadesine Divan edebiyatında bir karşılık aramak gerektiğinde karşıımızda "hicran" ı buluruz. Halk edebiyatında gurbete çıkmanın aşk, kan davası, geçinme kaygısı, savaşlar ve tabiat olayları gibi değişik sebepleri olduğu halde, Divan edebiyatında sebep genellikle aşktır, sevgiliye bağlılıktır.

Ancak bu mefhumu maddi ve manevi cephelerde değerlendirmek gerekir. Gerçek anlamda baktığımızda elinde sazıyla diyar diyar dolaşıp her köşeden nazlı yare selam yollayan Karacaoğlanı, Aşık Ömeri ve Gevheriyi, şiirlerinde gurbet belasından dert yanan Bağdatlı Ruhiyi, dünyayı gurbet bilip, her dem sevgiliye ve gerçek dünyaya kavuşmayı isteyen bir Yunusu bir Fuzuliyi bir Şeyh Galibi, her an hatırlamak mümkündür.

Yine inceleme konumuz olan Zati'de ise bu husus atasözü ve deyimlerle bambaşka bir güzellik, çekicilik kazanmıştır. Zati, deyimleri veya atasözlerini örnek beyitlerde göreceğimiz gibi ya aynen almış, ya da sözü hatırlatacak şekilde kullanmıştır.

"Kanat açıp uçmak"

Murg-ı zerrin-per zümür-rüd-âşiyân lü'lü-gıda

Bâl açub uçmak diler her subh kuyından yana (2/1) beyitte bal açub uçmak diler şeklinde geçer. Sevgilinin hasreti aşığı biktirmiştir. Tahammülü kalmadığı için kuş gibi kanat açıp uçmak ister.

"Yardan (dosttan) ayrı olan ahdan uzak olmaz"

Dembedem derd-i derûn ile nice âh itmeyem

Yardan olan cüdâ olur mı âhından cüdâ (7/4) beyitte

Yardan olan cüda olur mı ahdan cüdâ şeklinde geçer. Sevgilinin özlemi aşığı sürekli ahlar çektirir. Ah, adeta ayrılığın gereğidir. Sevgiliden ayrılan aşığın ahtan ayrılması düşünülemez.

"Ay akrebe girince yola çıkılmaz" sözü, ayın akrep burcuna girdiğinde yola çıkmanın sakıncalı olduğunu ve ayrılığın devam edeceğine işaret eden bir sözdür.

Râkib ile seni görse olur Zâti dili eyem

Sefer câ'iz degül mâhun olcâk menzili akreb 55/5 beyitinde rakip, akrep, sevgili ise ay olarak tasavvur edilip, rakibin yüzünden aşığın hicran belasından kurtulamadığı ifade edilmiştir.

"Kılıç gibi kış" ve "yolların kesilmesi" gerek görünen asli anlamları olsun, gerekse ima edilebilecek olan engeller olsun, yine bir gurbet ve ayrılık ifadesi taşırlar.

Şâir, Yine kılıç gibi kış geldi kesildi yollar

Ah kim idemedüm cânib-i cânâna sefer 275/4 diyerek, bütün şiddetiyle gelen kışın sevgiliye giden yolları kapattığı ve gurbet ellerde sevgilisinden ayrı, perişan kaldığını söylüyor.

"Yolda ayağın aşınması" yılgınlık göstermeden hedefe yürümenin ifadesidir ki, Aşındı yolunda ayagum ka'ba irince

A kıblem hakkı ki yirün göbegidür 195/3 beyitinde aynen geçmekte olup, bunca yürümeye rağmen yine de hedefe (sevgili) varılamamıştır, ayrılık hali devam etmektedir.

"Yokuşa sürmek" işi zorlaştırmak, olacak işe engel çıkarmak gibi anlamlar ihtiva eder.

Şair, Ey felek göstermedün bir gün bana ol mâhuma

Yokuşa sürdün figân kim yine dîd-i âhumı 1517/1 diyerek, felekten şikayetini dile getirir. Felek (Felekü'l-eflâk) aşığa engel olup, ay yüzü sevgiliyi göstermez. Başındaki hicran belasını arttırıp, derdine dert katar.

"Akşamlamak" sözü konaklamak, misafir olmak gibi anlamları hatırlatmaktadır. Bunun yanında söz, argo sözler içinde de değerlendirilmektedir.

Gör sitârem ki kamu menzili seyr itdi temâm

Bir şeb ahşamlamaga gelmedi ol mâh bana 43/4 beyitinde sevgili, her tarafı dolaştığı halde, bir kez olsun aşığın viranesini ziyaret etmez. Hicran içindeki aşık sevgilisinin vefasızlığından şikayet etmektedir.

II. VUSLAT

Vuslat, başında hicran belası olan aşığın tek arzusudur. Onun yaşama isteği — ümitsiz de olsa — birgün sevgiliye kavuşma umuduna bağlıdır. Aşığın bu tavrına karşılık sevgili, vuslat ümidi vermez, söz vermişse de sözünde durmaz.

Konu böylesine karamsar olunca haliyle şairimiz de ilgili atasözü ve deyimlere fazla yer vermemiştir.

Mesela, "Ayağının tozu ile gelmek" deyimi

Âlem-i ervâhı sor hatt-ı gubâr-ı lal-i yâr

Ayağı tozu ile gelmişdir misâfirdür gönül 861/3 beyitte aynen geçmektedir. Ayak tozu ile gelmek, hem uzaktan gelmiş olmanın hem de yeni gelmenin alameti sayılır. Gelmek ise görüşmek, kavuşmak ve hasret gidermek içindir.

"Yüreğine su serpmek" rahat ve ferahlık ifade eden bir deyimdir.

Ârız-ı dilberden ey çeşmüm haber vir gönlüme

Yüreğine su sep ol pejmürde hâtır yanmasın 1034/4 görüldüğü gibi deyim beyitte, yüreğine su serpmek şeklinde geçmektedir. Nitekim sevgiliden gelen bir haber aşığın yanık yüreğine su serper, gönül ferahlatır.

"Zevkten can vermek" sözü aşırı bir sevinç ifadesidir.

Şair, Kûyında Zâti onun işitdi selâmını

Cân virdi zevkten yiri Dârü's-selâm ola 28/7 diyerek, sevgilinin selâmını almanın aşığı zevkten öldürecek kadar neşe verdiğini söylüyor.

"Cana can bağışlamak/cana can katmak",

Mantıkından her nefes cânlar bağışlar cânuma

Her kıyâmet leblerün İstî-bin-i Meryemdür bana 3/5 beyitinde cana can bağışlamak şeklinde geçiyor. Nitekim sevgilinin dudaklarından çıkan bir söz veya dudakın kendisi can çekişen aşığa can bağışlar.

III. DİDAKTİK

Edebiyatımızın renkli unsurlarından olan atasözü ve deyimlerin ortaya çıkışı kolay olmamıştır. Uzun bir tecrübenin eseri olan bu mahsüllerin ortaya çıkışında en büyük faktör didaktik esastır. Amaç, insanı daha iyi düşünmeye, davranışlarını ayarlamaya ve bütün ilişkilerinde daha ılımlı ve daha uyumlu olmaya sevkettir. Tabii ki herşey insanın daha mutlu, daha huzurlu olması içindir.

Bir milletin kültür şemasının en parlak ve ışığı hiç sönmeyen yıldızları herhalde atasözü ve deyimlerdir. Akıl süzgecinden geçirilip, tecrübe inbiğinden süzülen bu sözler, Didaktik ana başlığı altında a- Öğüt, b- Dua, c- Beddua başlıklarıyla işlenmiştir. Öğüt başlığı ise kendi içinde 1. İhtiras, 2. Temkin, 3. Fanilik, 4. Sabır ve 5. Diğer, maddelerine ayrılmıştır.

A- ÖĞÜT

1. İhtiras: İhtiras, insanların düştükleri en tehlikeli hastalıklardan biridir. Atasözü ve deyimler genellikle ihtirasın ne gibi zararlar getireceğini işaret eder.

"Gözü toprak doyurur" sözü ölümü hatırlatarak, ihtirasın boşa olduğunu ifade eder.

Komaz zahmum beni hâk itmeyince

Gözi nesne toyurmaz İnk toprak 649/3 beyitinde deyim, Gözi nesne değil toprak doyurur, şeklinde geçer.

"Arayan mevlâsını bulur" sözü olumlu ve olumsuz şekilde ele alınabilir. Deyimi, anlamı itibarıyla ihtiras veya sabır konusunda değerlendirmek mümkündür.

Şâir, Bu meseldür Tanrısın bulur dimişler isteyen

İtmeyem mi ben seni bu gün der-âğuş ey sanem 976/4 diyerek, arayanın Tanrısını bulacağını yani istediğini elde edeceğini ifade etmektedir.

"İllet ile dirilen mihnet ile can verir" sözü hak yiyerek, adam (zengin) olanın, sıkıntı ile can vereceğini işaret eden atasözü,

Yârun elinden çıkar sunma tama' destini

İllet ile dirilen mihnet ile cân virür 292/2 beyitinde İllet ile dirilen mihnet ile can verir şeklinde geçmektedir.

"Aç gözü toprak doyurur" sözü, ihtiras bahsinde en sık kullanılan uyarıcı sözlerden biridir.

Şâhum ancak gözi toprak toyurur nergisi gör

Toymadı sürme-i hâk-i rehüne ol gözi ac 96/4 beyitinde aynen geçmekle beraber, ihtiras ve kibir sembolü nergis de telmih edilmektedir.

2. Temkin: İnsanların başına gelen bütün kötü olayların temelinde hemen hemen tedbirsizlik yatmaktadır. Temkin, insanların rahat, huzur ve refahını sağlayan önemli unsurlardan biridir.

İşte, "Kaza geliyorum demez" sözü her zaman tedbirli olmayı öğütler.

Şair, Dost kûyına adû ugrılayın şâyed gele

Bu mesel zâhir meseldür görünü gelmez kazâ 10/3 diyerek, her zaman tedbirli olmak gerektiğini söylüyor.

"At depişir, eşek ölür" yine temkinli olmayı öğütleyen bir atasözüdür.

Ceng idicek nigâr için biri biri ile âşıkân

Araya girme ey rakîb at depişür eşek ölür 325/4 beyitinde bu atasözü aynen kullanılmıştır.

"İt ağzını tutar kemik" her insanın hoşuna gidecek bir şeyin bulunduğunu ve itten zarar görmemek için kemikle dolaşmak gibi bir tedbirin ifadesi olan bu atasözü,

Kendüni göster ki Zâti duta düşman ağzını

Bu mesel meşhûrdur it ağzını tutar kemik 792/5 beyitinde aynen geçmektedir.

"Egri otur doğru söyle" insanın sözünden dolayı zarar görmemesi için düşünerek konuşmayı öğütleyen bir atasözüdür.

Zâti, Meseldür egri otur togrı söyle dirler ey Zâti

Egil evsâf-ı kadde-i yâri okı her zamân togrı 1794/9 diyerek, yerinde ve doğru konuşmanın gerekliliğine işaret etmektedir.

3. Fanilik: Fanilik, dünya ve üzerindeki tüm canlıların ortak vasfıdır. Bu kavramın zıttı olan bakılık ise yalnız Tanrı'ya aittir. İnsan faniliğe karşı gaflet ederse, istenmedik olaylarla karşılaşabilir. Bu itibarla insanlar bu konuda sık sık uyarılır.

"İnsan yerden bitmez" sözü hayatın gelip geçiciliğini ve insanların ölümlü olduğunu vurgulayan bir atasözüdür.

Ger yimezsem hân-ı gussan ruze-i hecr öldürür

Bu meseldür âdemin cânâ köki yirden degül 823/2 beyitinde ölümün ergeç başa geleceği, kökü yerden değil sözülle hatırlatılmaktadır.

"Yerinde yeller esmek" yokluk ve geçicilik bildiren bir deyimdir.

Yirinde yeller eser ben dem-a-dem âh iderin

Yıkıldı gıtdi ol âbâd gördüğün gönlüm 991/2 beyitinde, deyim aynen kullanılarak, gönlün yıkılıp yokolduğu ifade edilmiştir.

4. Sabır: Sabırlı olmak pekçok zoru kolay eder. Gerek halk aşıkları, gerek divan aşıkları her zaman sabrı selamet bilirler. Hatta atasözü ve deyimler sabrın insan üzerinde olgunlaştırıcı bir unsur olduğu yolunda mesajlar vermektedirler.

"Yüz döndürmek" deyime, bir sabırsızlık ifadesidir, ancak şair;

Beni yalnız görüb yalın kılıcla pârelerlerse

Yüzüm döndürmezem senden bu ışkun muktezâsıdır 256/4 diyerek, deyim sabır ifadesi olarak kullanılmış ve sabrın aşkın gereği olduğuna işaret etmiştir.

"Sabırla koruk helva olur" atasözü bu konuda sıkça geçer,

Gözüme koruk sıdurmaz bağ-ı vaslından dime

İvme Zâti sabr ile âhır koruk halvâ olur 353/5 beyitinde sabır yoluyla sevgiliye kavuşmanın mümkün olacağı belirtilmektedir.

"Zahmetsiz rahmet olmaz"

Belâ-yı fûrkata sabr it visâle irmek istersen

İrişmez devlete Zâti cihânda kimse mihnetsüz 553/5 beyitinde Ayrılık belası-na sabretmek gerektiği, çünkü zahmetsiz devlete erilemeyeceği ifade edilmektedir.

"Bağrına taş basmak"

Bu dehr-i Ehremen mûrum Süleymânımdan ayırdı

Nola taşlar basarsam bagruma hâtem gibi her bâr 407/3 beyitinde, ayrılık acısına dayanabilmek için, bağra taş basmak gerektiği belirtiliyor.

"Sular bulanmayınca durulmaz" yine acı olaylar karşısında dayanıklı ve sabırlı olmayı anlatır.

Nola kanam yüzüne çalsa tıgun

Bulanmayunca cânâ su turulmaz 509/2 beyitinde atasözü aynen kullanılmıştır.

"Kapıdan kovup, bacadan girmek" sabır ve kararlılık ifade eden bir söz olup, Şu denli mehde mihrün var kim ey meh

Kovarsun kapudan düşer bacadan 1026/4 beyitinde sevgiliye olan bağın ve aşktaki kararlılığın ifadesi olarak, kullanılmıştır.

5. Diğer: Bu bölüme aldığımız atasözü ve deyimler günümüzde de her an karşımıza çıkan ve esasta pekçoğunun insanı daha güzele daha iyiye götürecektir. mahiyetinde olduğu gözlenen sözler olarak, dikkati çekmektedir.

"Ateş dumansız olmaz"

Toludur ışık ile sînem nice âh itmeyeyin

Ol yanan yerde aceb eksük olur mı ola dîd 127/3 beyitinde Ateş yanan yerde duman eksik olmaz şeklinde geçmektedir.

"Hamâma giren terler"

Didüm ışıkta bu dîdem dürr-i eşkin döküb saçdı

Didi dil-ber meseldür bu ki hammâma giren derler 203/4 beyitinde aynen kullanılmıştır.

"İti öldüren sürür"

Öldürdüğün rakıbüni âşık sürür yürür

Cânâ meseldür bu iti öldüren sürür 208/1 beyitine olduğu gibi alınmıştır.

"Misafir umduğunu değil bulduğunu yer"

Tekye-yi âlemde Zâti hân-ı vasl-ı dilberi

Konug umduğun yimez gerçi ki mihmândur umar 350/5 beyitinde Misafirdir umar lakin konuk umduğunu yimez şeklinde kullanılmıştır.

"Tatlı söz yılanı deliğinden çıkarır"

Gördi çıkmaz tîri zahmumdan çekerken söğdi yâr

Bunu bildi tatlı söz ile yılan inden çıkar 409/2 beyitinde aynen kullanılmıştır.

"Üzüm üzüme baka baka kararır"

Göz karardub sana il düşeli karardı gözüm

Üzüme göre kararır bu meseldür ki üzüm 978/1 beyitinde üzüm üzüme göre kararır şeklinde geçmektedir.

"Domuzdan bir kıl koparmak kârdır"

Bir kıl üzme tonuzdan assı imiş

Düşmenün rîşini bu gün yoldun 951/6 beyitinde "Tonuzdan bir kıl üzme assı imiş" şekliyle kullanılmıştır.

"Canı yanan eşek atı geçer"

Acıtma dosta seni tâ geçmeye adû

Meşhûrdur bu atı geçer acıyan eşek 726/4 beyitinde "acıyan eşek atı geçer" şeklinde geçmektedir.

"Ağzına bakla ıslamak" sözü sır saklama ifadesidir ki
Hâlün halilim öpdüm uyurken didüm didi
Islanmaz agzun içre senün Zâti mercimek 695/5 beyitinde, ağza mercimek ıslamak şeklinde kullanılmıştır.

"Rüzgar esmeyince yaprak kımıldamaz"
Çün düşmedüm hevâna niçün yilerin yâ ben
Yıl esmeyince hod güzelüm çöp kımıldamaz 521/2 beyitinde, Yel esmeyince çöp kımıldamaz şeklinde geçmektedir.

"Ekmeğini taştan çıkarmak"
Kadı gönli gamını yidüğümü gördi didi
Hey bu taştan çıkarur rızkını hakkâk gibi 1545/2 beyitinde, Rızkını taştan çıkarmak şeklinde kullanılmıştır.

"Acı acıyı savar"
Acıyı acı savar dirler meseldür Zâti'yâ
Râh-ı telh iç tâ enduh-ı devrân acısı 1484/5 beyitinde, acıyı acı savar şeklinde geçmektedir.

"Kanı kanla yıkamazlar"
Kanda imiş turalum iki elüm kanı kerem
Yaşuma gark eyleme kanı yumazlar kan ile 1471/2 beyitinde, kanı kanla yumazlar şekliyle geçmektedir.

"Ak akçe kara gün içindir"
Döküp saçmaga harcunda dem-i nakd eşküm ey meh-rû
Ag akçe kara gün için dimişlerdür meseldür bu 1228/1 beyitine de, aynen geçmektedir.

"Kendi düşen ağlamaz"
Gerçi dirler kendi düşen ağlamaz üftâde dil
Kesmeyübdür tîg-ı ıška düşeli ağlamasın 1161/4 beyitinde, değişiklik göstermeden aynen kullanılmıştır.